

Veterinärbesök för steg 2

Smittsäkrad besättning



Innehåll

Veterinärbesök steg 2.....	2
Syftet med besöket är:	2
Vid besöket går veterinären igenom följande 12 kontrollpunkter:	2
Beskrivning av kontrollpunkter	3
1. SE-nummer och smittskydds-enhet.....	3
2. Smittskyddssamråd	3
3. Egeninventering.....	4
4. Gårdens flöden och körvägar	4
5. Kontakt med andra djurslag	4
6. Tillförsel av djur	5
7. Stallrengöring	6
8. Hygien för besökare	7
9. Hygien för besökare	7
10. Kadaverplats	8
11. Foderförvaring	8
12. Hygienbedömning.....	8
Del A - gemensamma resurser	9
A1. Skyddskläder och stövlar för besökare	9
A2. Plats för ombyte och stöveltvätt.....	9
A3. Plats för handtvätt	10
A4. Foderhygien.....	10
Del B - enheter	11
B1. Hygien ätplatser	11
B2. Rutiner ätplatser	11
B3. Hygien djur	12
B4. Stallrengöring	12
Bilaga 1: Lathund anslutning av produktionsplatser (SE-nummer)	
Bilaga 2: Regler för säkra djurkontakter i Smittsäkrad besättning	

Smittsäkrad besättning – Veterinärbesök steg 2

För att komma upp på steg 2 i Smittsäkrad besättning behöver man bli godkänd vid ett kontroll- och rådgivningsbesök. Besöken utförs av specialutbildade veterinärer från Växa Sverige, Skånesemin, Rådgivarna i Sjuhärad, Gård & Djurhälsan, Distriktsveterinärerna samt privatpraktiserade veterinärer. På Smittsäkrad besättnings webbsida (under Mina tjänster på vxa.se) finns en lista över alla veterinärer som har behörighet inom Smittsäkrad besättning och det finns möjlighet att göra en intresseanmälan för ett steg 2 besök. Vid besöket går veterinären igenom tolv så kallade kontrollpunkter enligt ett protokoll och för en diskussion om smittskydd anpassat till gårdens förutsättningar.

För de som önskar kan veterinären även hjälpa till med anslutningen till steg 1 som behövs för att gå vidare till steg 2. Meddela detta önskemål vid bokningen av besök så att tillräckligt med tid kan planeras in.

Syftet med besöket är:

- Att identifiera besättningens smittskyddsrisiker och hur man kan hantera dessa på enklaste vis för att produktionen ska störas så lite som möjligt av smittsamma sjukdomar.
- Att bedöma om besättningen kan godkännas för steg 2 i programmet och på så sätt uppnå högsta möjliga ersättningsnivå vid eventuell salmonellainfektion och spärrförklaring.

Vid besöket går veterinären igenom följande 12 kontrollpunkter utifrån ett smittskyddsperspektiv:

1. Gårdens SE-nummer och smittskydds-enhet
2. Intyg från smittskyddsamråd (om byggnation som kräver förprovning har skett)
3. Resultatet från egeninventeringen diskuteras
4. Gårdens flöden och körvägar diskuteras utifrån en situationsplan
5. Eventuella kontakter mellan gården nötkreatur och andra djurslag
6. Tillförsel av djur från andra besättningar
7. Rutiner för stallrengöring
8. Besökshygien baskrav
9. Besökshygien tilläggskrav för stora besättningar (över 300 djur)
10. Kadaverhantering
11. Foderförvaring
12. Hygienbedömning av
 - skyddskläder och stövlar för besökare
 - plats för ombyte och stöveltvätt
 - plats för handtvätt
 - lagring och beredning av foder
 - djurens ätplatser
 - djur och ströbädd/liggytor
 - förutsättningar för stallrengöring

Detaljerade instruktioner med syfte, genomförande och vad som krävs för godkänt för varje punkt kan du läsa nedan under beskrivning av kontrollpunkter.

Beskrivning av kontrollpunkter

1. SE-nummer och smittskyddsenshet

Syfte: Att säkerställa att alla djur och djurutrymmen som ingår i samma smittskyddsenshet omfattas av kontrollen samt att programmets regler avseende säkra djurkontakter kan bedömas korrekt.

Genomförande: De SE-nummer som djurhållaren har registrerat i programmet finns i webbsystemet samt på det utskrivna besöksprotokollets första sida. Kontrollera muntligt med djurhållaren att alla SE-nummer som ingår i gårdens smittskyddsenshet är inkluderade. Eventuella avvikelser korrigeras i webbsystemet av djurhållaren/via djurhållarens inloggning (Mina uppgifter, Registrera grunduppgifter). Kontrollera även muntligt med djurhållaren om djuren har sådan kontakt med djur från andra besättningar att de räknas som samma smittskyddsenshet samt om dessa kontaktbesättningar är anslutna till programmet.

För godkänt krävs:

Att djurhållarens samtliga SE-nummer som ingår i samma smittskyddsenshet är anslutna till programmet.

Att djuren hålls på sådant sätt att de inte ingår i samma smittskyddsenshet som besättning som inte är ansluten till programmet.

Att beakta: Alla djur och djurutrymmen som ingår i samma SE-nummer ska omfattas av kontrollen även om de utgör olika smittskyddsensheter. De SE-nummer som inte bedöms tillhöra samma smittskyddsenshet behöver inte anslutas till programmet. Se även bilaga 1 "Lathund anslutning av produktionsplatser (SE-nummer)".

Med samma smittskyddsenshet avses djur som har frekvent direkt eller indirekt kontakt. Med indirekt kontakt avses t.ex. samma skötare (som inte byter kläder/stövlar och tvättar händer mellan djurgrupperna), samma redskap, delade flöden och transportvägar. Sambete räknas som direktkontakt.

2. Smittskyddssamråd

Syfte: Att skapa bra förutsättningar för goda smittskydds- och hygienrutiner efter om- och nybyggnation av stallar.

Genomförande: Kontrollera muntligt med djurhållaren om någon förprovning av om- eller nybyggnation har skett. Om så är fallet ska intyg från smittskyddssamråd uppvisas.

För godkänt krävs: Att smittskyddssamråd har genomförts vid om- eller nybyggnation som kräver förprovning (särskilt intyg ska uppvisas).

Att beakta: Kravet avseende smittskyddssamråd gäller byggprocesser som påbörjats efter att besättningen anslutits till programmet. Smittskyddssamrådet ska genomföras av veterinär med särskild kompetens, vilket innebär genomgången kurs "Smittskyddssamråd vid förprovning". Vid behov kan detta kontrolleras. Förteckning över utbildade veterinärer finns på Växa Sveriges hemsida och i programmets rådgivningsbibliotek. Med särskilt intyg avses "Smittskyddssamråd inför förprovning".

3. Egeninventering

Syfte: Att identifiera eventuella risker och svagheter i gårdens hygien och smittskydd samt ge förslag på åtgärder.

Genomförande: Resultatet från besättningens egeninventering finns i webbsystemet. Diskutera relevanta delar med djurhållaren samt dokumentera en sammanfattning i protokollet.

För godkänt krävs: Att relevanta delar från egeninventeringen har diskuterats samt att en kort sammanfattning och eventuella förslag på åtgärder har dokumenterats i protokollet.

Att beakta: Fokusera i första hand på områden som fått resultatet rött eller gult i inventeringen. Om det råder betydande skillnader mellan inventeringen och de faktiska förhållandena ska det påtalas.

4. Gårdens flöden och körvägar

Syfte: Att identifiera smittskyddsrisiker i gårdens flöden och körvägar samt ge förslag på åtgärder.

Genomförande: Gårdens flöden av djur, foder, gödsel, transporter, besökare och kadaver märks ut på en situationsplan och diskuteras med djurhållaren ur ett smittskyddsperspektiv. Dokumentera en sammanfattning i protokollet

För godkänt krävs: Att gårdens flöden och körvägar har diskuterats samt att en kort sammanfattning och eventuella förslag på åtgärder har dokumenterats i protokollet.

Att beakta:

De viktigaste flödena som bör identifieras är:

- Foder: leveranser och körvägar inom gården
- Gödsel: till lagringsplats och spridning
- Djur: förflyttningar mellan stallbyggnader och till bete
- Djurtransporter: till och från gården
- Besökare: parkering och ingång
- Kadaver: lagringsplats och körväg för kadaverbil
- Mjölkbilen: körväg

5. Kontakt med andra djurslag

Syfte: Att identifiera smittskyddsmässiga risker framförallt avseende spridning av smitta till nötkreaturen vid kontakt mellan gårdens nötkreatur och andra djurslag samt ge förslag till åtgärder.

Genomförande: Uppgift om eventuella andra djurslag på gården finns i webbsystemet samt på det utskrivna besöksprotokollets första sida. Kontrollera muntligt med djurhållaren att uppgifterna stämmer. Diskutera rutiner och möjliga smittskyddsmässiga risker vid direkt eller indirekt kontakt mellan gårdens nötkreatur och andra djurslag. I de fall andra djurslag hålls inom samma smittskydds-enhet som nötkreaturen kontrollera anslutning till förebyggande smittskyddsprogram om ett sådant program finns för det aktuella djurslaget.

För godkänt krävs:

Att diskussion kring smittrisker vid kontakt med andra djurslag har förts samt att en kort sammanfattning och eventuella förslag på åtgärder har dokumenterats i protokollet.

Att i de fall andra djurslag hålls inom samma smittskydds-enhet som nötkreaturen ska de vara anslutna till ett förebyggande smittskyddsprogram, om ett sådant program finns för det aktuella djurslaget.

Att beakta:

- Grad av direkt- och indirekt kontakt mellan nötkreaturen och det andra djurslaget.
- Riskgradering: Ju högre risk för introduktion av smitta till det andra djurslaget (t.ex. frekvens av besökare, utställningar, utlandskontakter) desto viktigare med rutiner för åtskillnad.
- Smittor som förekommer hos det andra djurslaget som kan överföras till nötkreatur (t.ex. MRSA, Salmonella, leverflundra, elakartad katarralfeber).
- Med förebyggande smittskyddsprogram avses program som är godkända av Jordbruksverket för respektive djurslag, t.ex. Smittsäkrad besättning eller frivilliga Salmonellaprogrammet för gris och frivilliga Salmonellaprogrammet för höns respektive matfågel
- Undantag för anslutning till smittskyddsprogram kan göras vid särskilda omständigheter t.ex. om de andra djurslagen hålls för icke kommersiellt syfte. För fjäderfä tolkas kommersiellt syfte som besättning med fler än ca 200 höns eller 500 slaktkyckling per år.

6. Tillförsel av djur

Syfte: Att minska risken för smittspridning från tillförda djur till besättningens övriga djur.

Genomförande: Uppgifter på om djur har tillförts besättningen under den senaste 12-månadersperioden finns i webbsystemet samt på det utskrivna besöksprotokollets första sida. Om isolering krävs enligt nedan kontrolleras detta utrymme på plats. Stäm av med djurhållaren om tillförsel av djur planeras, diskutera i så fall hur man kan minska smittskyddsmässiga risker vid tillförsel av djur och dokumentera en sammanfattning i protokollet.

För godkänt krävs:

Att besättningar som under de senaste 12 månaderna har tillfört rekryteringsdjur från fler än fem besättningar håller minst de djur som tillförs från överskjutande besättningar isolerade i minst fyra veckor, besättningar som köper in kalvar för uppfödning till slakt ska utöver detta även följa de regler och allmänna råd som finns avseende mottagningsstall i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m.

Att en diskussion har skett om hur man minskar smittskyddsmässiga risker vid tillförsel av djur, i de fall detta är aktuellt, samt att en sammanfattning och eventuella förslag på åtgärder har dokumenterats i protokollet.

Att beakta:

Se även bilaga 2. *Regler för säkra djurkontakter*. Kravet avseende isolering av djur gäller från och med anslutningsdagen. Isolering av djur kan alltså krävas tidigast då besättningen tillfört djur från fler än fem besättningar under perioden som besättningen varit ansluten till programmet. Isolering av kalvar i mottagningsstall vid tillförsel av fler än 50 kalvar yngre än 4 månader från mer än 1 besättning är däremot ett lagkrav och gäller alltid, se nedan. Rekommendationen är att samtliga tillförda djur ska isoleras.

Isoleringen ska ske helt avskilt dvs. i ett separat utrymme med hel vägg till övriga djurutrymmen med en separat ingång. Djuren ska kunna tas till och från isoleringen utan att behöva passera via ett annat djurutrymme. Om det finns en dörr mellan isoleringen och annat djurutrymme ska denna inte rutinemässigt behöva användas. För isolering på annat sätt än i slutna byggnader ska djuren inte kunna ha direkt- eller gödselkontakt med andra djurgrupper. Om isoleringen har mekanisk ventilation ska den vara separerad från andra djurgrupper. Gödselhanteringen ska ske separat; vid manuell utgödning ska hanteringen vara åtskild från övriga besättningen genom exempelvis separata redskap och vid automatisk utgödning ska det inte finnas genomgående skrapor etc. Om utgödning av isoleringen endast sker mellan omgångar av djur kan den göras utan restriktioner. Isolering av djur kan även ske på separat bete.

Vid tillförsel av enskilda djur bör isoleringen lösas på sådant sätt att djuret har möjlighet till social kontakt t.ex. genom hållning tillsammans med en mindre grupp djur som ska gå till slakt.

Rimlighetsbedömning ska göras att en godtagbar isolering har kunnat upprätthållas med tanke på antal djur och leveranstillfällen samt tidpunkt, t.ex. är isolering enbart på bete i normalfallet inte ett godtagbart alternativ vintertid. Om isolering av djuren har skett på ett bete på längre avstånd från gården godtas att djurhållaren visar platsen på en karta istället för att kontrollera platsen vid besöket.

Ur: Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m. Saknr L100

20 § När fler än 50 kalvar som är yngre än 4 månader årligen tas emot från mer än 1 besättning ska kalvarna tas emot och hållas i mottagningsstall med plats för högst 100 kalvar.

Om djuren hålls kvar i mottagningsstallet under hela uppfödningen fram till slakt får antalet djurplatser dock uppgå till högst 150 under förutsättning att omgångsuppfödning tillämpas.

Om antalet besättningar enligt första stycket är mer än 5 ska omgångsuppfödning ske i mottagningsstallet. Insättning av djurgruppen ska då göras inom en tidsperiod på 3 veckor.

21 § En uppfödningssavdelning som årligen tar emot högst 50 kalvar som är yngre än 4 månader från mer än 1 besättning, utan att kalvarna först tagits emot i mottagningsstall, får bestå av högst 100 djurplatser.

22 § Ett mottagningsstall ska vara utformat så att djuren kan tas till och från stallavdelningen utan att behöva passera via en annan stallavdelning.

Allmänna råd till 2 § djurskyddslagen

Omgångsuppfödning bör tillämpas vid uppfödning av växande nötkreatur. Vid omgångsuppfödning i mottagningsstall bör kalvgruppen hållas i mottagningsstallet minst fem veckor efter det att det sist insatta djuret sattes in. Ett uppfödningstall för djur som tagits emot i mottagningsstall bör inte inhysa mer än 300 djur.

7. Stallrengöring

Syfte: Att rengöring i alla djurutrymmen genomförs regelbundet och med en lämplig metod för att minska smittrycket och bryta smittkedjor.

Genomförande: Kontrollera muntligt med djurhållaren att rengöring har genomförts i samtliga djurutrymmen. Använd "Dokumentation stallrengöring" för att gå igenom och diskutera metod och frekvens för rengöring. Eventuella förslag på åtgärder dokumenteras i protokollet.

För godkänt krävs:

Att en noggrann stallrengöring har utförts i samtliga djurutrymmen de senaste 12 månaderna alternativt före insättning av nya djur vid omgångsuppfödning.

Att "Dokumentation stallrengöring" har fyllts i och diskuterats samt att eventuella förslag på åtgärder har dokumenterats i protokollet.

Att beakta: Med kontrollpunkten avses rengöring utöver daglig skötsel (den så kallade "årliga stallrengöringen"). I vissa fall sker en noggrann rengöring oftare, ange då med vilken frekvens. Diskussion kring metod och frekvens för rengöring kan även genomföras med annat underlag än "Dokumentation stallrengöring" om det uppnår motsvarande nivå. För rådgivningsstöd, se "Praktiska tips för stallrengöring" i rådgivningsbiblioteket.

Se även hygienbedömning punkt B4

8. Hygien för besökare

Syfte: Att minska risken för smittspridning mellan besättningar via besökare.

Genomförande: Kontrollera besökarens möjligheter att upprätthålla ett bra smittskydd.

För godkänt krävs:

Att det finns rinnande kallt vatten, tillgång till varmt vatten, flytande tvål, torkmöjlighet av engångstyp och handdesinfektion.

Att det finns minst en uppsättning stövlar och skyddskläder (ej av engångstyp) till besökare.

Att beakta:

Med besökare avses framförallt personer som besöker flera gårdar med nötkreatur under samma dag. För besöksverksamhet t.ex. besök av skolklasser, finns särskilda råd och hygienregler (författning K112), se rådgivningsbiblioteket. Det räcker att det finns ett utrymme som upprätthåller godkänd standard även om det finns flera stallar. Vid längre avstånd mellan stallarna, så att man i normalfallet åker bil emellan, ska dock ytterligare ett utrymme som kan godkännas enligt kontrollpunkten finnas. Rinnande vatten ska finnas i anslutning till djurutrymmet. Varmt vatten ska finnas, eller kunna ordnas på ett enkelt sätt av djurhållaren exempelvis från bostadshus eller vattenkokare. Oanvänd hård tvål och nytvättad handduk kan godkännas då det smittskyddsmässigt är likställt med flytande tvål och torkmöjlighet av engångstyp. Handdesinfektion att lämna vid besöket finns att beställa.

Se även hygienbedömning punkt A1, A2 och A3

9. Hygien för besökare

– tilläggskrav för stora besättningar

Syfte: Att hantera den ökade risken för smittspridning till och inom stora besättningar som vanligtvis har fler besökare.

Genomförande: Uppgift om besättningens storlek finns i webbsystemet samt på det utskrivna besöksprotokollets första sida. Om besättningen har fler än 300 djur (medeldjurinnehav per 12 mån enligt CDB) kontrolleras att det finns ett fungerande besöksutrymme enligt nedan.

För godkänt krävs:

Att det finns en tydligt markerad ingång för besökare och ett besöksutrymme som kan nås utan att behöva passera djur- eller foderutrymme.

Att utrymmet är funktionellt avseende handtvätt, avställningsyta och spolplats samt att det finns skyddskläder som är anpassade för de besökare som är ofta återkommande och skriftliga besöksinstruktioner.

Att beakta:

Medelantal djur är ett genomsnitt av totalt antal djur i CDB, varje månad 12 månader bakåt, för samtliga SE-nummer som ingår i anslutningen.

Det räcker att det finns ett utrymme som upprätthåller standard även om det finns flera stallar. Funktionella skyddskläder innebär t.ex. för mjölkbesättningar en avspolningsbar veterinärrock. De skriftliga besöksinstruktionerna ska vara relevanta och väl synliga. Besöksinstruktioner kan skrivas ut från webbsystemet och inplastade besöksinstruktioner att lämna vid besöket finns att beställa. Även skylt för att markera besöksingång finns att beställa och lämnas vid besöket till besättningar som är godkända på steg 2.

Se även hygienbedömning punkt A1, A2 och A3

10. Kadaverplats

Syfte: Att hantering av kadaver sker på ett sådant sätt att smittämnen inte riskerar att spridas till djur och foder.

Genomförande: Kontrollera kadaverplatsen.

För godkänt krävs: Att det finns en avsedd plats för kadaver samt att placering och utformning är sådan att kroppsvätskor och spillvatten inte riskerar att kontaminera djurutrymmen eller foder.

Att beakta: Kadaverplatsens placering ska även tas upp i kontrollpunkt 4. *Gårdens flöden och körvägar.*

11. Foderförvaring

Syfte: Att kraftfodret förvaras skyddat för att undvika fukt och bakterietillväxt samt för att minska risken att fodret kontamineras av vilda djur, fåglar och gnagare.

Genomförande: Kontrollera hur kraftfodret förvaras.

För godkänt krävs: Att kraftfoder förvaras skyddat, dvs. att det finns tak och väggar (ett stängbart utrymme) eller täckning med likvärdig skyddsnivå.

Att beakta:

Med kraftfoder avses; spannmål, proteinfoder, färdigfoder och koncentrat, biprodukter från livsmedelsindustri samt majs- och helsädesensilage. Rotfrukter definieras inte som kraftfoder. Skyddad förvaring innebär i normalfallet lagring i utrymme med tak och fyra väggar, om likvärdig skyddsnivå uppnås på annat sätt kan även detta godkännas. Det gäller till exempel helsädes- och majsensilage som lagras i korb/storbäl eller plansilo. Kraftfoder som förvaras i behållare utan lock/täckning ska förvaras under tak och kraftfoder som förvaras öppet t.ex. på golv ska förvaras i ett stängbart utrymme. Kortvarig förvaring kan ske på annat sätt.

Se även hygienbedömning punkt A4

12. Hygienbedömning

Syftet med hygienbedömningen är att kontrollera att god hygien hålls i djur-, besöks- och foderutrymmen för att minska risken för smittspridning och hålla nere smittrycket.

Hygienbedömningen består av två delar: A = Gemensamma resurser bestående av besöksutrymme och foderförvaring (A1-A4) och B = Enhetsvis för besättningens olika djurgrupper/stallavdelningar (B1-B4). Enheterna i del B delas upp vid besöket utefter vad som är logiskt för varje besättning, det finns ingen begränsning i antal enheter.

Varje punkt (A1-A4 och B1-B4) består av ett påstående som poängbedöms efter hur väl det stämmer in med de faktiska förhållandena i besättningen;

- 1 = stämmer inte alls
- 2 = flera avvikelser eller höggradig avvikelse
- 3 = färre avvikelser eller låggradig avvikelse
- 4 = stämmer i hög grad

För godkänt resultat krävs att totalsumman för varje enhet (poängen för gemensamma resurser del A + enhetens poäng del B) uppnår minst 20 poäng. I de fall djuren inte kan bedömmas (B3 Hygien djur) krävs en totalsumma på minst 18 poäng.

Del A - gemensamma resurser

A1. Skyddskläder och stövlar för besökare

– är så utformade och så rena att de skyddar underliggande kläder från kontamination samt förvaring sker på lämpligt sätt

Att beakta: Syftet är att bedöma om skyddskläder är funktionella och lätta att använda för besökare. I bedömningen ska hänsyn tas till tillgänglighet, renhet och förvaring. Bedömningen görs på de skyddskläder som normalt används av besökare.

1 poäng

- Skyddskläder/stövlar saknas helt, **eller**
- Skyddskläder/stövlar finns inte lättillgängligt utan måste t.ex. hämtas från bostadshus eller besökaren måste först passera djurutrymme, **eller**
- Skyddskläder/stövlar är så smutsiga in och utvändigt eller så ofunktionella (t.ex. trasiga) att de inte kan användas då risken för att smutsa ned underliggande kläder är stor.

2 - 3 poäng

- Skyddskläder/stövlar finns inte direkt tillgängliga men kan tas fram utan tidsfördröjning.
- Skyddskläder/stövlar är smutsiga (ffa. gödsel) men smutsen sitter på utsidan så att risken att smutsa ned underliggande kläder är liten.
- Skyddskläder/stövlar förvaras så att de riskerar att smutsas ned t.ex. vid stöveltvätt.

4 poäng

- Skyddskläder/stövlar finns lätt tillgängliga, **och**
- Skyddskläder/stövlar förvaras så de hålls rena, **och**
- Skyddskläder/stövlar är funktionella och rena eller har endast liten mängd gödselstänk eller liknande utvändigt.

A2. Plats för ombyte och stöveltvätt

- området är så placerat, utformat, utrustat och rent att man enkelt kan gå ut från besättningen med stövlar/skor som är synligt rena, samt god ordning råder.

Att beakta: Syftet är att bedöma om besökare kan lämna besättningen med skodon som är synligt rena. Detta gäller både om man har lånat gårdens stövlar eller om man använt egna. Med synligt rena avses främst avsaknad av gödselkontamination men för högsta poäng krävs även att man inte måste gå genom lera för att komma till bilen.

1 poäng

- Möjlighet att spola rent stövlar saknas helt, **eller**
- Platsen för ombyte och/eller stöveltvätt är placerad så att man måste passera kraftigt förorenade ytor (t.ex. ytor där djur vistas) för att komma ut.

2 - 3 poäng

- Platsen för ombyte och/eller stöveltvätt är placerad så att utpassering sker via förorenade ytor, till exempel drivgångar.
- Platsen för ombyte och/eller stöveltvätt är smutsig med risk för kontamination.
- På platsen för ombyte och/eller stöveltvätt finns ovidkommande föremål som påverkar tillgängligheten och möjligheten att hålla rent.
- Dålig funktion (t.ex. vattentryck, avrinning).
- Området för utpassering till bilen är eller bedöms kunna bli (vid regn) mycket lerigt.

4 poäng

- Platsen för ombyte och/eller stöveltvätt är placerade utanför djurutrymmena, **och**

- Platsen för ombyte och/eller stöveltvätt är så ren att risken för kontamination är liten, **och**
- Platsen för ombyte och/eller stöveltvätt är lättillgängliga och god ordning råder (t.ex. fri från ovidkommande föremål), **och**
- Funktionen är god, **och**
- Området för utpassering till bilen har en lämplig ytbeläggning som inte blir lerig.

A3. Plats för handtvätt

– **platsen är så placerad, utformad och ren att man kan gå in till/ut från besättningen med helt rena händer, samt god ordning råder.**

Att beakta: Syftet är att bedöma om besökare kan hålla en god handhygien. I bedömningen ska hänsyn tas till platsens utformning, placering och renhet. Att det är rent innebär att allt man måste ta i för att tvätta och torka händerna ska vara rent.

1 poäng

- Möjlighet till handtvätt saknas helt, **eller**
- Tvättplatsen är placerad så att man måste passera kraftigt förorenade ytor (t.ex. ytor där djur vistas) för att komma ut.

2 - 3 poäng

- Tvättplatsen är placerad så att utpassering måste ske via mindre rena utrymmen (t.ex. flera dörrar).
- Tvättplatsen är smutsig med risk för kontamination.
- På tvättplatsen finns ovidkommande föremål som påverkar tillgängligheten och möjligheten att hålla rent.
- Dålig funktion (t.ex. vattentryck, avrinning).

4 poäng

- Tvättplatsen är placerad utanför djurutrymmena, **och**
- Utpassering kan ske via ”rena” dörrar, **och**
- Tvättplatsen är så ren att risken för kontamination är liten, **och**
- Tvättplatsen är lättillgänglig och god ordning råder (fri från ovidkommande föremål), **och**
- Funktionen är god.

A4. Foderhygien

– **lagring och beredning av kraft- och grovfoder sker utan uppenbar risk för rutinmässig gödselkontaminering, samt det råder god ordning i utrymmen för lagring av kraftfoder.**

Att beakta: Syftet är att bedöma hygien vid lagring och beredning av foder, framför allt med avseende på gödselkontaminering. Med god ordning avses att det inte finns ansamlingar av foderspill, skräp och andra ovidkommande föremål eller tecken på påtaglig förekomst av fåglar eller gnagare.

1 poäng

- Det finns en uppenbar risk för gödselkontaminering av foder till exempel genom att gödsel lagras eller att djur hålls i direkt anslutning till foderlagring, **eller**
- rutinmässig användning av samma maskiner/redskap till både utgödsling och foderhantering utan rengöring däremellan.

2 - 3 poäng

- Djur/gödsel förekommer i utrymmen för foderlagring men utan påtaglig risk för kontaminering.
- Förekomst av mer än ett fåtal fåglar som riskerar att förorena fodret.
- Tecken på förekomst av gnagare.
- Ansamling av kraftfoderspill.
- Uppsamling av skräp eller andra ovidkommande föremål i utrymmen för foderlagring.

4 poäng

- Det finns ingen uppenbar risk för gödselkontamination av foder, **och**
- Inga tecken på förekomst av gnagare i utrymmen för lagring av kraftfoder, **och**
- Det finns endast ett fåtal fåglar i utrymmen för lagring av kraftfoder, **och**
- God ordning råder och det finns endast små mängder kraftfoderspill.

Del B - enheter

B1. Hygien ätplatser

– foderbord, foderkrubbor och kalvhinkar är lätta att rengöra och fria från gödsel och ingrodda foderrester.

Att beakta: Syftet är att bedöma hygien på ätplatserna. Som ätplats räknas alla ytor som djur på stall utfodras på alternativt permanent utfodringsplats utomhus. Bedömningen omfattar utformning, skick och hygienivå. Om det är svårt att bedöma om förorening består av gödsel eller lera ska det bedömas som gödsel.

1 poäng

- Ytan är svår att hålla ren på grund av stora sprickor eller ojämnheter och det finns påtagligt med ingrodda foderrester, **eller**
- Ytan är kontaminerad med påtaglig mängd gödsel.

2 - 3 poäng

- Ytan har vissa ojämnheter.
- Ytan har ingrodda foderrester.
- Ytan har viss gödselkontaminering.

4 poäng

- Ytan är jämn och lätt att hålla ren och det finns inga/små mängder foderrester, **och**
- Ytan har ingen synlig gödselkontaminering.

B2. Rutiner ätplatser

– risken för gödselkontaminering av foderbord och andra ätplatser är liten.

Att beakta: Syftet är att bedöma utfodringsrutinerna med avseende på risk för återkommande gödselkontamination. Vid bedömningen tas hänsyn till hur ofta risk för kontamination uppstår, mängden gödsel samt rutiner/åtgärder som finns för att undvika detta.

1 poäng

Det finns stor risk för återkommande gödselkontaminering av ätplatser och inga rutiner för att förhindra detta. Till exempel:

- Körbara foderbord utan avskiljning mot "ätdelen" av foderbordet och det finns risk att däck- en drar med sig gödsel, **eller**
- Foderbord måste rutinmässigt användas vid förflyttning av djur, **eller**
- Människor kan inte förflytta sig i besättningen utan att gå med stövlar direkt från gödselbe- mängda ytor upp på foderbord, **eller**
- Utfodring direkt på golv/ströbädd

2 - 3 poäng

Brister finns men genom rutiner/åtgärder minskas risken för kontaminering trots att "systemet" medför risker. Till exempel:

- Väl utformade påfarter till körbara foderbord.
- Nedfällbara överfarter för fodervagn så den inte behöver gå på gödselytor.

4 poäng

Risken för gödselkontaminering av ätplatser är liten. Till exempel:

- Foderbord är inte körbara eller körbara foderbord har avskiljning av ätplats, **och**
- Djur kan flyttas på annat sätt än på foderbord, **och**
- Människor kan förflytta sig i besättningen utan att gå med stövlar direkt från gödselbemängda ytor upp på foderbord.

B3. Hygien djur

– djuren är torra och fria från intorkad gödsel, samt ströbäddar och liggytor är rena och torra på ytan.

Att beakta: Syftet är att göra en generell bedömning av djurens renhet och hygien i djurens närmiljö. Kritiska områden är bakdel, svans, juver, flank och ben ovanför has/framknä. Om djuren inte kan bedömmas (t.ex. är på bete) utgår denna punkt och gränsen för godkänt justeras automatiskt av systemet.

1 poäng

- En betydande andel av djuren har sammanhängande områden med intorkad gödsel på flera kritiska områden, **eller**
- Fler än enstaka djur har kraftiga föroreningar (sammanhängande områden med gödselkorpor).

2 - 3 poäng

- Fler än enstaka djur har områden med intorkad gödsel på kritiska områden.
- Fler än enstaka djur är blöta på kritiska områden.
- Liggytor/ströbäddar har brister avseende renhet/torrhet.

4 poäng

- Djuren är generellt torra och rena, eller har endast gödselstänk på kritiska områden, **och**
- Liggytor/ströbäddar är generellt torra och rena/enda enstaka färska komockor.

B4. Stallrengöring

– djurutrymmet kan tömmas helt på djur och tvättas med vatten samt stå tomt tills det torkat upp, alternativt torrengöras och stå tomt under längre tid (månader).

Att beakta: Syftet är att bedöma förutsättningarna för stallrengöring. I bedömningen tas hänsyn till tvättbarhet med vatten för djurnära ytor (t.ex. ytornas skick och tillgång till vatten/avlopp), möjlighet att tömma utrymmen på djur vid rengöring (t.ex. beroende på produktionssystem) samt förutsättning för ytor att torka upp innan djur släpps in igen. För utrymmen som inte kan eller inte är lämpliga att tvätta med vatten görs istället en bedömning om det är möjligt att använda torrengöring i kombination med längre tomtid (månader). Med djurutrymmet avses hela utrymmet och inte bara utrymmet för den enskilda enheten (om djurutrymmet/stallet har delats in i flera olika enheter).

1 poäng

- På stor del av de djurnära ytorna är tvätt med vatten är inte möjlig/lämplig att genomföra (t.ex. murket trä eller vittrad betong) och det är inte heller möjligt att kombinera torrengöring med lång tomtid. Skicket på ytorna bedöms kräva omfattande renovering/ombyggnad som åtgärd, **eller**
- Stallet kan inte tömmas alls eller endast i mindre enheter t.ex. boxvis.

2 poäng

- Djurnära ytor är möjliga att rengöra med vatten. Ytorna är hela/släta eller något slitna/porösa, men detta kan åtgärdas genom enklare renovering/underhåll. Icke djurnära delar är rengöringsbara med torr- eller våtrengöring, **och**
- Stallet kan tömmas med någorlunda sektionering (t.ex. halva stallet) och tvättas i omgångar.

3 poäng

- Djurnära ytor är möjliga att rengöra med vatten. Ytorna är hela/släta eller något slitna/porösa, men detta kan åtgärdas genom enklare renovering/underhåll. Icke djurnära delar är rengöringsbara med torr- eller våtrengöring. Stallet kan tömmas helt under kortare tid men inte tillräckligt länge för god upptorkning efter vattentvätt, **eller**
- Djurnära ytor är inte möjliga att rengöra med vatten men torrensöring kan kombineras med lång tomtid (månader).

4 poäng

- Djurnära ytor är möjliga att tvätta med vatten, **och**
- Djurnära ytor har generellt ytor som är hela och släta (friskt trä och LECA-block är ok), **och**
- Utrymmet kan tömmas helt på djur under tvätten, **och**
- Utrymmet kan stå tomt tills det har torkat upp ordentligt, **och**
- Icke djurnära ytor är rengöringsbara med torr- eller våtrengöring.

Bilaga 1: Lathund anslutning av produktionsplatser (SE-nummer)

Regel: Samtliga nötkreatur som av djurhållaren hålls på ett sådant sätt att de smittskyddsmässigt räknas som en enhet ska ingå i anslutningen. Nötkreaturen räknas smittskyddsmässigt som en enhet om de har frekvent direkt eller indirekt kontakt. Med indirekt kontakt avses t.ex. samma skötare (som inte byter kläder/stövlar och tvättar händer mellan djurgrupperna), samma redskap, delade flöden och transportvägar.

Syfte: Att kontrollen av reglerna för säkra djurkontakter ska bli korrekt och att kontrollbesöket omfattar hela smittskydds-enheten

Nr	Antal djurhållare	Antal SE-nr	Smittskydds-enhet	Kopplade SE-nr*	Anslutning	Kommentar
1	En djurhållare	Ett SE-nr	En smittskydds-enhet	nej	1	Normalfallet.
2	En djurhållare	Ett SE-nr	Separata smittskydds-enheter	nej	1	Man kan inte undanta djur/stallar från anslutning om de går under samma SE-nr, även om de är åtskilda smittskydds-enheter. Alla enheter måste anslutas för att det ska vara möjligt att kontrollera "säkra djurkontakter" via CDB.
3	En djurhållare	Flera SE-nr	En smittskydds-enhet	ja	1	Alla SE-nr i samma smittskydds-enhet måste ingå i anslutningen. I systemet finns möjlighet att ange kopplade SE-nr till huvud-SE-nr.
4	En djurhållare	Flera SE-nr	Separata smittskydds-enheter	ja/nej	1/flera	I normalfallet ansluts besättningar som är separata verksamheter/smittskydds-enheter separat. Det finns dock möjlighet att göra en anslutning för flera SE-nr(huvud-SE-nr+ kopplade SE-nr) om man bedömer att det finns skäl till det. Om man väljer att göra en anslutning för flera SE-nr så ska kontrollbesöket göras i alla SE-nr som ingår i anslutningen (gäller inte beten).
5	Flera djurhållare/innehavare	Ett SE-nr	En smittskydds-enhet	nej	1	Enligt Jordbruksverkets regler kan det inte finnas flera djurhållare på en produktionsplats (SE-nr) utan det rör sig i så fall om en djurhållare och en eller flera "innehavare". Det är djurhållaren som är juridiskt ansvarig för märkning och registrering av djuren och som också står för anslutningen till programmet.
6	Flera djurhållare	Flera SE-nr	En smittskydds-enhet	Nej	En per djurhållare	Om djuren ingår i samma smittskydds-enhet som djur från andra besättningar (ex sambete) är det ett krav att dessa också ska vara anslutna till programmet. Varje djurhållare måste ansluta sig separat eftersom en djurhållare inte kan vara juridiskt ansvarig för en annan djurhållares åtaganden inom programmet.

*Kopplade SE-nummer innebär att flera SE-nummer ingår i anslutningen, dessa kopplas till besättningens "huvud-SE-nummer" i systemet under "Mina uppgifter/registrera grunduppgifter"

Bilaga 2: Regler för säkra djurkontakter i Smittsäkrad besättning

Mjölkbesättningar

Krav

- Att endast tillföra nötkreatur från besättningar med godkänd status i BVD-programmet (steg 1,2,3)
- Att endast tillföra nötkreatur som är födda i Sverige (steg 1,2,3)
- Vid tillförsel av nötkreatur av kötttrastyp endast tillföra dessa från besättningar som inte importerat nötkreatur de senaste 10 åren (steg 1,2,3)
- Vid tillförsel av nötkreatur från fler än fem olika besättningar under en 12-månaders period hålla minst de djur som tillförts från överskjutande besättningar isolerade i minst fyra veckor (steg 2,3)
- Vid tillförsel av kalvar för uppfödning till slakt följa reglerna för mottagningsstall enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15,1 kap 20-22§) om djurhållning inom lantbruket m.m. (steg 1,2,3)
- Att besättningens nötkreatur hålls åtskilda från nötkreatur som inte är anslutna till programmet, så att de inte ingår i samma smittskyddsenshet* (steg 1,2,3)

Rekommendation

- Att endast tillföra nötkreatur från besättningar som vid förflyttningstillfället är godkända på Gröna listan (steg 1,2,3)
- Att begära hälsodeklaration från levererande besättning vid tillförsel av djur (steg 1,2,3)

Dikobesättningar

Krav

- Att endast tillföra nötkreatur från besättningar med godkänd status i BVD-programmet (steg 1,2,3)
- Att endast tillföra nötkreatur som förts in i Sverige i enlighet med SDS (Sveriges Djurbönders Smittskyddskontroll) krav vid tillförsel av nötkreatur som är fött i annat land (steg 1,2,3)
- Vid tillförsel av nötkreatur från fler än fem olika besättningar under en 12-månaders period hålla minst de djur som tillförts från överskjutande besättningar isolerade i minst fyra veckor (steg 2,3)
- Vid tillförsel av kalvar för uppfödning till slakt följa reglerna för mottagningsstall enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15,1 kap 20-22§) om djurhållning inom lantbruket m.m. (steg 1,2,3)
- Att besättningar anslutna till Paratuberkulosprogrammet följer Paratuberkulosprogrammets regler för tillförsel av djur, d.v.s. endast tillför nötkreatur från besättningar med samma eller högre status för paratuberkulos (steg 1,2,3)
- Att besättningens nötkreatur hålls åtskilda från nötkreatur som inte är anslutna till programmet, så att de inte ingår i samma smittskyddsenshet* (steg 1,2,3)

Rekommendation

- Att endast tillföra nötkreatur från besättningar som vid förflyttningstillfället är godkända på Gröna listan, när en sådan finns för den produktionstyp som nötkreaturen förflyttas från (steg 1,2,3)
- Att begära hälsodeklaration från levererande besättning vid tillförsel av djur (steg 1,2,3)

Kvigbesättningar

Krav

- Att endast tillföra nötkreatur från besättningar med godkänd status i BVD-programmet (steg 1,2,3)
- Att endast tillföra nötkreatur som är födda i Sverige (steg 1,2,3)
- Vid tillförsel av nötkreatur av kötttrastyp endast tillföra dessa från besättningar som inte importerat nötkreatur de senaste 10 åren (steg 1,2,3)
- Vid tillförsel av nötkreatur från fler än fem olika besättningar under en 12-månaders period hålla minst de djur som tillförts från överskjutande besättningar isolerade i minst fyra veckor (steg 2,3)
- Att besättningens nötkreatur hålls åtskilda från nötkreatur som inte är anslutna till programmet, så att de inte ingår i samma smittskydds-enhet* (steg 1,2,3)

Rekommendation

- Att endast tillföra nötkreatur från besättningar som vid förflyttningstillfället är godkända på Gröna listan (steg 1,2,3)
- Att begära hälsodeklaration från levererande besättning vid tillförsel av djur (steg 1,2,3)

Specialiserade slaktnötsbesättningar

Krav

- Följa Jordbruksverkets bestämmelser om mottagningsstall för kalvar enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15,1 kap 20-22§) om djurhållning inom lantbruket m.m. (steg 1,2,3)
- Att besättningens nötkreatur hålls åtskilda från nötkreatur som inte är anslutna till programmet, så att de inte ingår i samma smittskydds-enhet* (steg 1,2,3)

Rekommendation

- Att endast tillföra nötkreatur från besättningar som vid förflyttningstillfället är godkända på Gröna listan, när en sådan finns för den produktionstyp som nötkreaturen förflyttas från (steg 1,2,3)
- Att begära hälsodeklaration från levererande besättning vid tillförsel av djur (steg 1,2,3)

Buffel- eller bisonbesättningar

Krav

- Att endast tillföra nötkreatur som förts in i Sverige i enlighet med SDS (Sveriges Djurbönders Smittskyddskontroll) krav vid tillförsel av nötkreatur som är fött i annat land (steg 1,2,3)
- Vid tillförsel av nötkreatur från fler än fem olika besättningar under en 12-månaders period hålla minst de djur som tillförts från överskjutande besättningar isolerade i minst fyra veckor (steg 2,3)
- Att besättningens nötkreatur hålls åtskilda från nötkreatur som inte är anslutna till programmet, så att de inte ingår i samma smittskydds-enhet* (steg 1,2,3)

Rekommendation

- Att endast tillföra nötkreatur från besättningar som vid förflyttningstillfället är godkända på Gröna listan, när en sådan finns för den produktionstyp som nötkreaturen förflyttas från (steg 1,2,3)
- Att begära hälsodeklaration från levererande besättning vid tillförsel av djur (steg 1,2,3)

* Med samma smittskydds-enhet avses djur som har frekvent direkt eller indirekt kontakt. Med indirekt kontakt avses t.ex. samma skötare (som inte byter kläder/stövlar och tvättar händer mellan djurgrupperna), samma redskap, delade flöden och transportvägar.